

PSYCHICKÁ ZÁTĚŽ HASIČŮ:

vztah mezi nejvíce stresující pracovní událostí a symptomy posttraumatické stresové poruchy a posttraumatického růstu

Holubová M. ^{1,2}

¹ Ústřední vojenská nemocnice - Vojenská fakultní nemocnice Praha

² Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

ÚVOD A CÍLE:

Poster ilustruje projekt disertační práce autorky zaměřený na psychickou zátěž hasičů-záchranářů. Cílem je zjistit, zda hasiči vykazují ve vztahu k nejvíce stresující pracovní události symptomy posttraumatické stresové poruchy (PTSD), zda u nich dochází k posttraumatickému růstu (PTG), a jak s tím souvisí různé strategie vyrovnávání se stresem. Výzkum byl realizován prostřednictvím mezinárodní výzkumné studie BeSeCu (Behavior, Security and Culture: Human behaviour in emergency situations) v rámci 7. rámcového programu Evropské unie (Seventh framework programme).

ZÁKLADNÍ POJMY

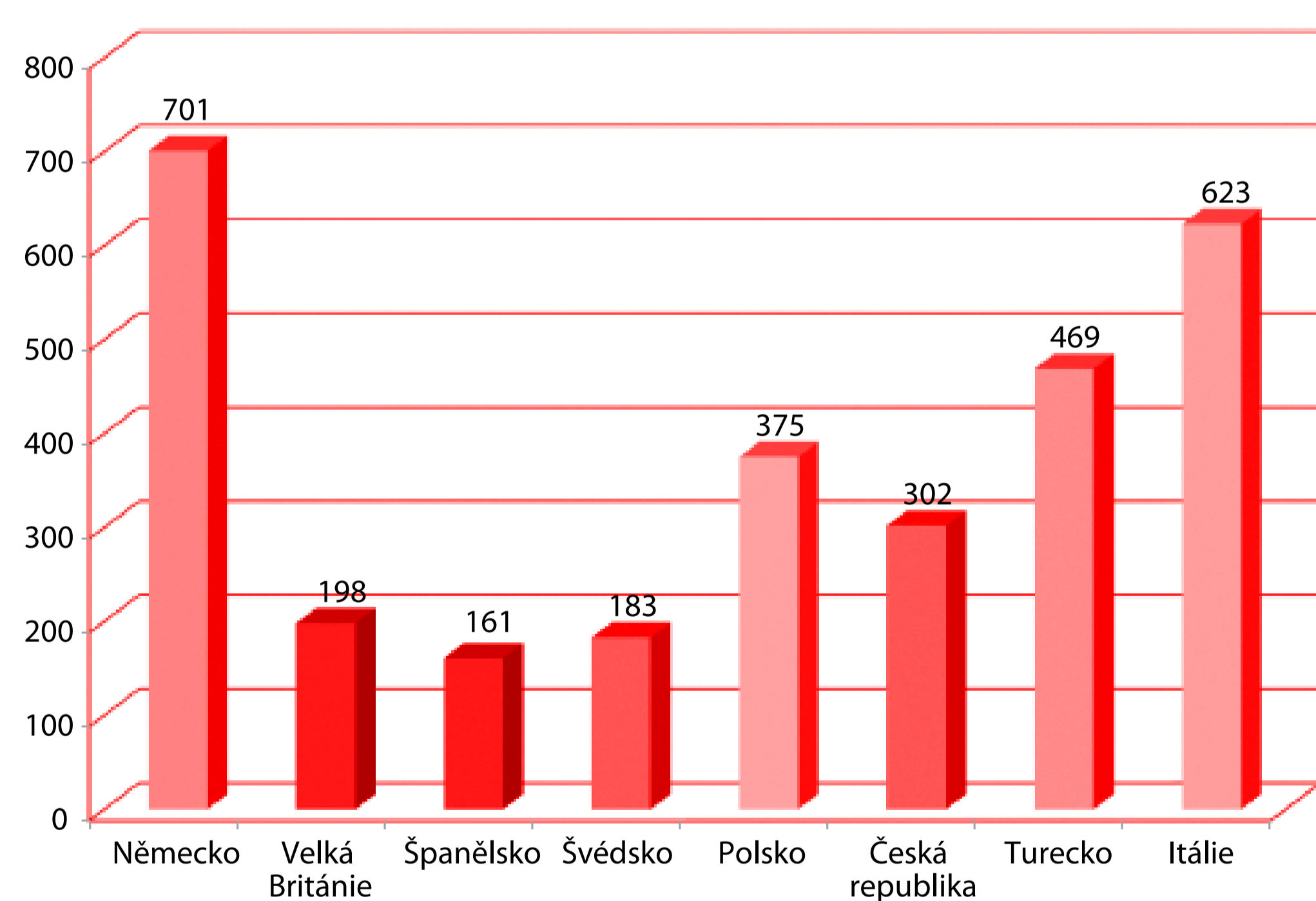
Posttraumatická stresová porucha (PTSD) dle MKN 10: zpožděná nebo protrahovaná maladaptivní reakce na událost neobvykle hroživého charakteru, jejíž hlavní symptomy jsou: intruze (vtíravé a neodbytné pocity opakovaného znovuprožívání události ve vzpomínkách, flashbacích či snech), vyhýbavé chování (vůči místům, lidem i aktivitám spojeným s traumatickou událostí), zvýšená dráždivost (snadné vylekání, podrážděnost, poruchy spánku a koncentrace, třes, tachykardie, pocení, hyperventilace, aj.) (PCP, 2010).

Posttraumatický růst/rozvoj (PTG): významná pozitivní změna na úrovni emoční a kognitivní (která se může projevit i v chování); jedinec se následkem prožitého traumatu dostává nad svoji pre-traumatickou úroveň fungování (Calhoun, Tedeschi, 2006). (viz Graf 1).

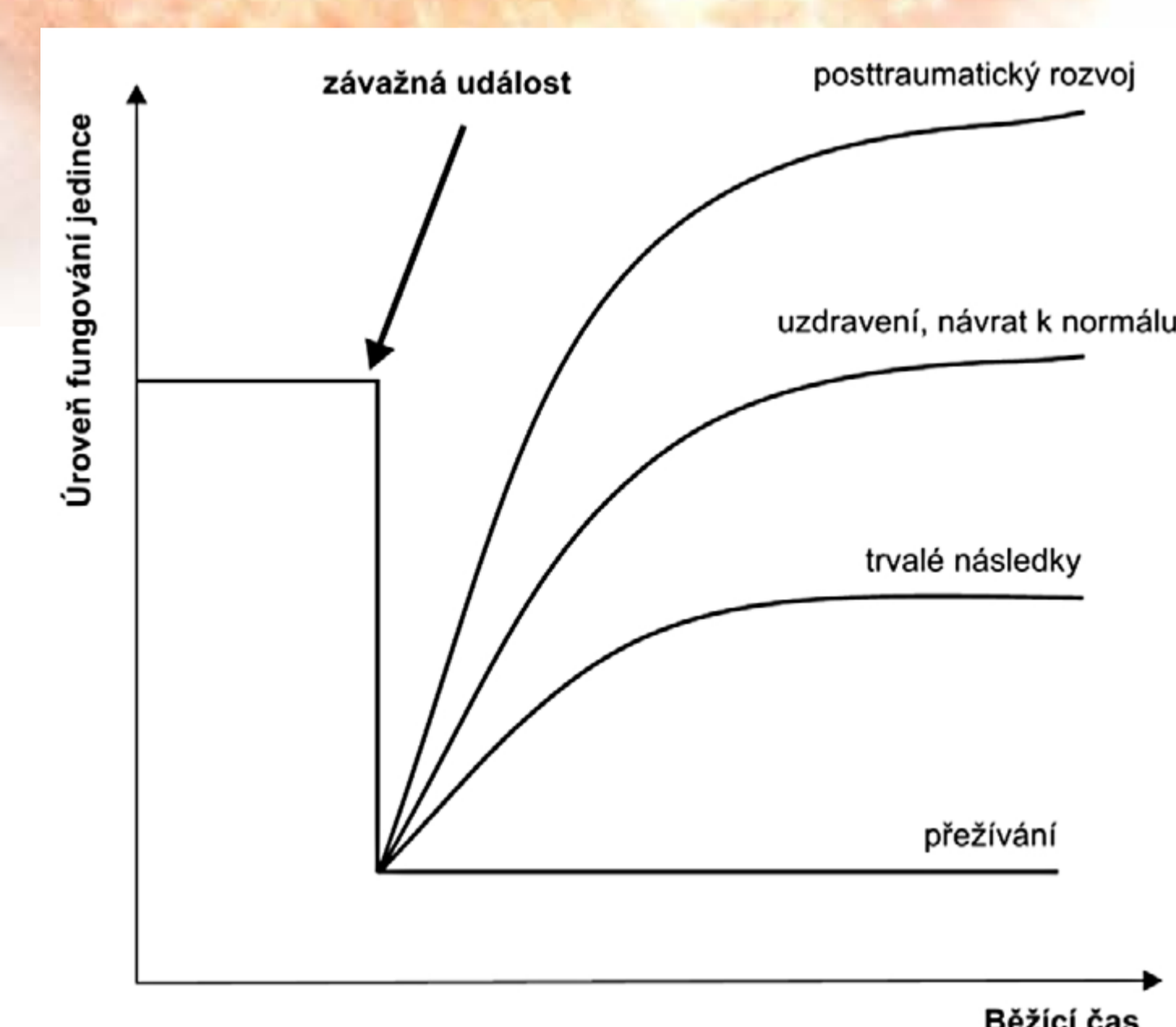
SOUBOR:

Soubor (N=3012) tvořili hasiči z osmi evropských zemí (Německo, Velká Británie, Španělsko, Švédsko, Polsko, Česká republika, Turecko, Itálie - viz Graf 2). Inklusivní kritéria byla: 1) věk 18 a více let, 2) doba od posledního zásahu kratší než 10 let. Nábor proběhl ve spolupráci s vyššími orgány, přes média a prostřednictvím různých odborných setkání.

Graf 2 - Počet hasičů dle jednotlivých zemí

Graf 1: Rozdílné důsledky prožitého traumatu (Carver, 1998, in Mareš, 2012)

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY SOUBORU

Profí	2447	Muži	2916
Dobrovolní	553	Ženy	90
Věk		Délka služby	
M	37,2	M	16,8
SD	9,6	SD	8,8
Range	18 - 66	Range	1 - 52

METODIKA:

Sběr dat proběhl ve všech participujících zemích celostátně v letech 2009 až 2011 prostřednictvím Dotazníku pro hasiče. Dotazník byl vytvořen na základě analýzy strukturovaných interview s různými odborníky (hasiči, psychology HZS, pracovníky ZZS, charity, aj.) a vznikl pro potřeby a jako jeden z výstupů projektu. Byl k dispozici ve formě tužka-papír a online, a mj. zahrnoval Škálu vlivu události (IES-R; CZ verze Preiss et al., 2004) a Inventář posttraumatického růstu (PTGI-SF; Mareš, 2009).

OČEKÁVANÝ PŘÍNOS PRÁCE:

V souladu s trendem zvyšující se pozornosti vůči stresogenním faktorům u profesionálních záchranářů si práce klade za cíl rozšířit dosavadní výzkumné poznatky o data pocházející z reprezentativního mezinárodního souboru hasičů s ohledem na symptomy PTSD, posttraumatický růst a zvládací strategie. Praktickým přínosem by pak mohlo být zahrnutí pracovním stresem způsobených duševních poruch do klasifikace nemocí z povolání.

REFERENCE:

Calhoun, L.G., Tedeschi, R.G. (Eds) (2006). Handbook of Posttraumatic Growth. Research and Practice. Mahwah: Erlbaum. ISBN 0-8058-5196-8.

Mareš, J (2012). Posttraumatický rozvoj člověka. Praha: Grada Publishing. ISBN: 978-80-247-3007-3.

Mareš, J. (2009). Posttraumatický rozvoj: výzkum, diagnostika, intervence. Československá psychologie, 53(3), 271-290

PCP – Psychiatrické centrum Praha (2000). Mezinárodní klasifikace nemocí (10. revize). Duševní poruchy a poruchy chování: Popisy klinických příznaků a diagnostická vodítka. 2. vydání. Praha: Autor. ISBN: 80-85121-44-1

Preiss, M., Mohr, P., Kopeček, M., Melanová, V., Janečka, V., Rodriguez, M., et al. (2004). Trauma a stress osm měsíců po povodních v roce 2002. Psychiatrie, 8, 180-186.